

Euroopa
Komisjon

Euroopa konkurentsipoliitika

ja kodanik

Euroopa konkurentsipoliitika **ja kodanik**

Euroopa
Komisjon

Rohkesti lisateavet Euroopa Liidu kohta võib saada internetist. Sellele pääseb ligi Euroopa serveri kaudu (<http://europa.eu.int>).

Fotod: aerofoto kaanel ja fotod lehekülgedel 8, 15, 17, 24, 26, 29 ja 32: audiovisuaalne raamatukogu, Euroopa Komisjon.

Luksemburg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2002

ISBN 92-894-3340-X

© Euroopa ühendused, 2002

Paljundamine on lubatud juhul, kui viidatakse allikale.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABA TEHNOLOOGIAGA TOODETUD PAPERILE

Sisukord

Eessõna: Mario Monti, Euroopa Komisjoni liige

Sissejuhatus – lühiülevaade

1

Konkurentsi piiravad kokkulepped ja turguvalitseva seisundi kuritarvitamine

Põhimõte ja eeskirjad

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

2

Ühinemiste kontroll

Põhimõte ja eeskirjad

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

3

Liberaliseerimine

Põhimõte ja eeskirjad

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

4

Riigiabi kontroll

Põhimõte ja eeskirjad

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

Praktilised näpunäited

Sagedasemad küsimused

Kaebuse esitamine

Konkurentsiküsimustega tegelevad ametiasutused

Informatsioon konkurentsipoliitika kohta

Eessõna

Euroopa Komisjoni konkurentsipoliitika mõjutab otseselt Euroopa Liidu kodanike igapäevaelu. Selle poliitika käegakatsutavaks tulemuseks on telefonikulude alanemine, lennutranspordi kasutatavuse laienemine ja kodanike võimalus osta auto sellelt EL maalt, kus on kõige madalamad hinnad. Inimestele avaldavad positiivset mõju ka ühenduse konkurentsipoliitika teised, vähem nähtavad valdkonnad. Ühinemiste kontroll näiteks kindlustab lõpptarbijale laiatarbekauba suure valiku ja madala hinna. Riigiabi üle teostatav järelevalve aitab suurendada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ning luua elujõulisi ja püsivaid töökohti kogu Euroopa Liidus. Olgu tegemist tarbijate, hoiustajate, avalike teenuste kasutajate, töötajate või maksumaksjatega, kõik EL kodanikud maitsevad konkurentsipoliitika vilju oma argielu igal sammul.

Komisjoni ning liikmesriikide ametiasutuste ja kohtute elluviidava konkurentsipoliitika eesmärgiks on säilitada ja arendada ühisturul efektiivset konkurentsi turgude struktuuri ja turusubjektide käitumist mõjutades. Kui ettevõtteleit nõutakse üksteisega konkureerimist, siis soodustab see uuendusi, alandab tootmiskulusid, tõstab majanduslikku efektiivsust ning suurendab ühtlasi Euroopa majanduse konkurentsivõimet, eriti võrreldes põhiliste kaubanduspartneritega. Firmsid, keda kannustab konkurents, pakuvad niisiis konkurentsivõimelise hinna ja kvaliteediga kaupu ja teenuseid.

Esiteks toovad konkurentsivõimelised kaubad ja teenused kasu sidus- ja tütarettevõtetele, kes saavad töötada rentaablimalt ning anda tootluse kasvu omakorda edasi oma tootmisprotsessi kaudu. Näiteks infrastruktuuri liberaliseerimine on eelkõige tõstnud Euroopa tööstuse konkurentsivõimet, sest transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energiateenused on muutunud efektiivsemateks ja odavamateks. Seega aitab konkurentsi levimine tugevdada siseturu tööstuse struktuuri ja toetab seeläbi otseselt tööpoliitikat.

Teiseks tähendab suurem konkurents tarbija jaoks laiemat kauba- ja teenustevalikut ning soodsamat hinda. Nõnda on seesama liberaliseerimispoliitika andnud tarbijale konkreetse tulemuse madalamate hindade ja uute teenuste näol. Hiljutine uurimus näitas, et mõned telefoniteenuste hinnad on langenud 35%.

Järelevalve liikmesriikide antava riigiabi üle on Euroopa Komisjoni ainupädevuses. Põhimõtteliselt Euroopa Ühenduse asutamisleping keelab abi, kui teatud ettevõtetele antav eelis võib kahjustada nende konkurenti teistes liikmesriikides ning vahel koguni ohustada ettevõtte ja järelikult ka töökohtade püsijäämist. Komisjon lubab erandeid üldisele keelupõhimõttele vaid siis, kui abi on ühenduse huvides.

Mõningatel juhtudel ei vasta riigiabiga toetatav tegevus enam kunstlikult säilitatava majandusliku rentaabluse kriteeriumidele või moonutab konkurentsi samas sektoris tegutsevate efektiivsete ettevõtetega. Vahel on riigiabi raskustes ettevõtetele nagu ravitoimeta ravim. Näiteks lõpetas endises Saksa Demokraatlikus Vabariigis 30% toetuse saanud firmadest tegevuse kahe aasta jooksul pärast abi saamist. Ühenduse poliitika eelistab meetmeid, mis taastavad ettevõtte konkurentsivõime, nagu näiteks restruktureerimiskavad; ainult sellised abinõud annavad ettevõttele tagasi elujõu ja pakuvad stabiilseid töökohti. Kui abi on suunatud vaid ettevõtte püstitoidmisele, segab see tõsiselt ka turgu ja kahjustab konkureerivaid ettevõtteid, mis teevad vajalikke jõupingutusi, et konkurentsivõimeliseks jääda. Nimetatud ettevõtteid eelistades püüab Komisjon kaitsta neid õigustamatu majandusliku diskrimineerimise eest.

Ma olen näinud palju vaeva, et muuta riigiabi üle teostatavat järelevalvet läbipaistvamaks, sest siis on Euroopa avalikkus paremini informeeritud, kui palju riigi toetust antakse ja mida komisjon selles valdkonnas ette on võtnud. Olen palunud sisse seada riigiabi registri, kus on kõik komisjoni otsused riigiabi kohta, ja tabeli, kust on näha, kas liikmesriik täidab riigiabi eeskirju. Me peame parandama ka antud abi majanduslikku analüüsi, et saaks paremini hinnata selle maksumust ja mõju siseturule. Olen veendunud, et läbipaistvus paneb avalikkust ja rahvaesindajaid aktiivsemalt osalema abi järelevalve poliitikas.

Efektiivne konkurents parandab eurooplaste elukvaliteeti ja ostujõudu. Inimestel on õigus loota komisjonile, liikmesriikide konkurentsiameteile ja kohtutele, et need kõrvaldavad konkurentsi teelt takistused ja kaitsevad seeläbi rahva huve. Komisjoni konkurentsipoliitika vastab täielikult sellele tingimusele, sest parandab kauba kvaliteeti ja –valikut turul, soodustab tehnilisi uuendusi ja majanduslikku tulemuslikkust ning aitab lõpuks kaasa tarbija jaoks õiglase hinna kujunemisele.

Komisjoni konkurentsipoliitika ei piirdu siiski pelgalt tarbijate kaitsmisega ohtude eest, vaid ka säilitab ja stimuleerib turul sellist tarbijate käitumist, mis aitab kaasa konkurentsile. Turul saab tagada konkurentsi ka kindlustades, et tarbijad on võimelised tegema ettevõtete käitumist mõjutavaid valikuid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et komisjon ja konkurentsiküsimustega tegelevad üksused kutsuvad üles tarbijate ja tarbijaorganisatsioonide aktiivsele osalemisele konkurentsipoliitikas. Et tarbijaorganisatsioonid tunnevad turgude igapäeva ja eriti just laiatarbekaupade turgu, saavad nad anda komisjonile ühenduse jaoks olulist teavet kas kaebuste või mitteametlike kontaktide vormis. Selline informatsioon võib aidata komisjonil alustada uurimist konkurentsi kahjustava tegevuse

kohta. Tarbijaorganisatsioonid võivad võtta samamoodi ühendust ka oma riigi konkurentsiametiga, kui konkurentsi piirav tegevus ilmneb rohkem liikmesriigi kui ühenduse tasandil.

Sellel väljaandel on kaks eesmärki: teavitada avalikkust sellest, millist reaalselt kasu võib tuua Euroopa konkurentsipoliitika, ning äratada huvi ja tõmmata üldsust kaasa seda poliitikat ellu viima. Loodan, et Euroopa avalikkus tuleb üleskutsega kaasa.

Olen veendunud, et konkurentsipoliitika range kohaldamine on parim viis majandusliku vabaduse tagamiseks. Korralikus õiguslikus raamis majanduslik vabadus on vaba ühiskonna arenemise eeltingimus. Vaba konkurents on seega avalik vabadus ja ei mõjuta mitte ainult majanduskeskkonda, vaid kogu ühiskonnakorraldust. Seega on konkurentsipoliitika teatud mõttes 'rahva' poliitika.

Mario MONTI
*Euroopa Komisjoni liige
konkurentsipoliitika volinik*

Sissejuhatus

Lühiülevaade

Euroopa Liidu leping sätestab oma põhimõtetes, et ühenduse liikmesriigid peavad rakendama **majanduspoliitikat, mis "on kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse printsiibiga"**.

Ühenduse konkurentsipoliitikal on selge eesmärk: kaitsta ja arendada ühisturul **efektiivset konkurentsi**. Konkurents on **turumajanduse** põhimehhanism ning seotud **pakkumise** (tootjad, turustajad) ja **nõudlusega** (vahekliendid, tarbijad). Pakkujad pakuvad turul kaupu ja teenuseid, püüdes reageerida nõudlusele. Nõudlus otsib vajalike kaupade hulgast **parimat hinna-kvaliteedi suhet**. Kõige asjalikum vastus nõudlusele sünnib pakkujate vahelises võistluses. Nii sünnib konkurents igaüht ise otsima võimalusi hinna ja kvaliteedi tasakaalu saavutamiseks, et nõudlust parimal võimalikul määral rahuldada. Seega on konkurents lihtne ja efektiivne vahend, millega tagada

Ühenduse konkurentsipoliitikal on selge eesmärk: kaitsta ja arendada ühisturul efektiivset konkurentsi.

tarbijale kaupade ja teenuste **suurepärase** kvaliteeti ja **soodne** hind. Konkurents sünnib ka ettevõteteid **konkurentsivõimelisuse** ja rentaabluuse nimel pingutusi tegema. Nii tugevneb ühenduse tööstuslik ja kaubanduslik struktuur, suudab võistelda konkurentsivõimelt oma põhipartneritega ja muudab ühenduse ettevõtted edukaks kogu maailma turgudel.

Tõhusa konkurentsi eelduseks on üksteisest sõltumatutest **pakkujatest** koosnev turg, kus igat subjekti mõjutab konkurentide surve.

Konkurentsiseadus keelab survet vähendavad kokkulepped ja tegevuse, et pakkujad saaksid jätkuvalt turgu mõjutada.

Euroopa konkurentsipoliitika aluseks on põhiliselt EÜ asutamislepingust tulenev õiguslik raamistik (artiklid 81-90). Täiendavad reeglid on sätestatud nõukogu nn. "ühinemismäärusega". Nendest õigusaktidest lähtuvalt keskendub konkurentsipoliitika neljale põhivaldkonnale.

- **Konkurentsi piiravate kokkulepete kõrvaldamine ja turguvalitseva seisundi kuritarvitamise lõpetamine** (näiteks konkurentide hinnakokkulepped).
- **Ettevõtete ühinemiste kontroll** (näiteks kahe suure grupi ühinemine, mille tulemusena need saavutavad turguvalitseva seisundi).
- **Monopolistlike majandussektorite liberaliseerimine** (näiteks telekommunikatsioon).
- **Riigiabi üle teostatav järelevalve** (näiteks on keelatud riiklikud toetused, millega püütakse käigus hoida kahjumis ettevõtet, millel pole taastumislootust).

Ühenduse õigus püüab kaitsta ühisturgu ja stimuleerida konkurentsi hiiglaslikul majandusterritooriumil. Õiguslikuks sekkumiseks pole põhjust seni, kuni teatud tegevused **ei kahjusta liikmesriikide vahelist kaubandust**. Näiteks mingi teatud linna leivatootjate kokkulepe kehtestada leivale kindel hind ei mõjuta ühenduse turgu ja seega ei saa Euroopa õigust antud olukorras kohaldada. Sellist kokkulepet reguleerib aga tõenäoliselt siseriiklik õigus. Kõigis ühenduse õigusaktides on kesksel kohal eeldus, et õiguse kohaldamiseks peab olema tegemist kaubandust kahjustava tegevusega.

Mainitud küsimused on **Euroopa Komisjoni** pädevuses. Osad küsimused on komisjoni, **liikmesriikide konkurentsiametite ja kohtute ühispädevuses** (artiklid 81 ja 82), teistel juhtudel kuulub aga komisjonile **ainupädevus** (ühinemiste kontroll, riigiabi üle teostatav järelevalve). Ühispädevus kehtib üldiselt kogu ühenduses kohaldatavatele reeglitele. Nii komisjonil kui liikmesriikide kohtutel on kohustus tagada nende reeglite täitmine. Komisjon on ainupädev juhul, kui vastav õigusakt seda sätestab. Laialatuslikumate ühinemiste kontrolliks pidasid liikmesriigid vajalikuks luua keskorgani, mis tegeleks küsimusega algusest lõpuni, ning määrasid selleks Euroopa Komisjoni. Liikmesriigi antud riigiabi seaduslikkuse või ebaseaduslikkuse üle saab otsustada ainult riigiülene ja sõltumatu organ. Selleks on Euroopa Komisjon.

Lõpuks tuleks lisada, et enamikel liikmesriikidel on olemas **siseriiklikud seadused**, millega võidelda konkurentsivastase tegevuse (konkurentsi piiravad kokkulepped, turguvalitseva seisundi kuritarvitamine ja ühinemised) vastu. Siseriiklik seadus võimaldab võtta meetmed tegevuse suhtes, mis ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust.

Mitmesuguste rakendusmäärustega on kehtestatud range töökord. Komisjoni esindajail on **õigus viia läbi uurimismenetlus**. Tagatud on asjakohaste menetlusreeglite järgimine ning **ärisaladuste kaitse**.

Komisjoni poliitika oleks ebaefektiivne, kui järelevalve ja kontrolliga ei kaasneks **otsuseid ja sanktsioone**. Monopolivastases tegevuses on komisjonil õigus mitte ainult kokkulepe **keelata** või anda **käsk** konkurentsi piirava tegevuse lõpetamiseks, vaid ka **trahvida** ettevõtjaid, kelle konkurentsivastane tegevus leidis tõestust. Trahvisumma arvutamisel lähtutakse rikkumise tõsidusest ja kestusest. Kõige tõsisemate **rikkumiste** hulka kuuluvad hinnakartellid ja oma positsiooni kuritarvitamine sisuliselt monopoolsete ettevõtete poolt. Trahvisumma määramisel arvestab komisjon kõiki **vastutust raskendavaid asjaolusid** (näiteks korduv rikkumine) või **kergendavaid asjaolusid** (näiteks ettevõtte koostöövalmidus menetluse käigus). Trahv võib olla koguni 10% ettevõtte käibest maailmas.

Riigiabi osas on komisjonil õigus nõuda, et abi saajad maksaksid ebaseaduslikult antud abi **tagasi** ametiasutustele, mis selle eraldasid. Liikmesriik peab siseriiklikku korda järgides abiraha viivitamatult **tagasi nõudma**.

Komisjoni otsuse peale võib edasi kaevata **Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtusse või Euroopa Ühenduste Kohtusse**.

1

Konkurentsi piiravad
kokkulepped ja
turguvalitseva seisundi
kuritarvitamine

Konkurentsi piiravad kokkulepped

Põhimõte ja eeskirjad

Põhimõte

Mõned ettevõtjate vahelised kokkulepped kahjustavad konkurentsi. Neist tuntuim on hinnakokkulepe ehk kartell, kus ettevõtjad määravad koos hinnataseme ning võtavad sellega tarbijalt võimaluse saada tänu pakkujate vahelisele konkurentsile konkurentsivõimelist hinda. Lõpptarbija jaoks on tulemuseks turuhindade tõus. Teiste kokkulepete eesmärgiks või tulemuseks on muude turul tegutsemise tingimuste kindlaksmääramine: näiteks võidakse jagada ettevõtete vahel tootmine või turg. Sellised kokkulepped on Euroopa Ühenduses keelatud, sest need moonutavad konkurentsi ja kahjustavad ettevõtjate huve.

Hinnakokkuleppe puhul ei püüa ettevõtjad pakkuda konkurentsivõimeliste hindadega uusi kvaliteetseid kaupu ja teenuseid, vaid lihtsalt kasutavad selle asemel ära enda loodud olukorra, kus tarbijad ei saa enam valida eri hinna või eri liiki kaupade või turustuskanalite vahel. Sellistes tingimustes ei pea ettevõtjad enam tõeliselt konkureerima ega ole motiveeritud viima sisse uuendusi või alandama tootmiskulusid. Järelikult toodavad nad kalleid tooteid ja teenuseid, mis jäävad iga päevaga üha enam ajast maha.

Mõned ettevõtjate vahelised kokkulepped takistavad konkurentsi.

Teatud aja möödudes aga ilmub turule konkurent, kes ei ole ühinenud hinnakokkuleppega ning siis jäävad need ettevõtjad täieliku konkurentsi meelevalda; see lõpeb tõsise kriisiga, millega võib kaasneda töötajate arvu vähendamine või ettevõtete sulgemine. Kriis avaldab seega mõju töötajatele, alltöövõtjatele ja kaubandusettevõtetele. Veelgi enam, kunstlikult kõrged hinnad suurendavad vaheklientide kulusid, kelle tegevusele mõjub kahjulikult nende tarnijate konkurentsivastane käitumine. Nende ettevõtete arenguvõime on niisiis pärssitud. Ja lõpuks maksavad lõpptarbivad kaupade ja teenuste eest rohkem, nende valik on piiratud ning nad ei saa kasu tehnilisest ja majanduslikust progressist.

Mõningate ettevõtete konkurentsivastane käitumine kahjustab seega kõiki asjaosalisi ja õigustab ametivõimude sekkumist. Viimase kolme aasta jooksul on Euroopa Komisjon igal aastal tegelenud rohkem kui 400 konkurentsi piirava kokkuleppe juhtumiga.

Ühenduse õigus (artikkel 81)

Konkurentsi piiravad kokkulepped keelab EÜ asutamislepingu artikkel 81. Kui kokkulepe vastab järgmistele tingimustele, on see tühine.

- Lepe on sõlmitud ettevõtete või ettevõtjate vahel.
- Lepe tulemuseks on tuntaval määral piiratud konkurents turul. Kokkuleppega võidakse määrata kindlaks ostu- või müügihinnad või muud tehingutingimused, piirata tootmist, turge, tehnilist arengut või investeeeringuid. Konkurendid võivad jagada omavahel kokkuleppega ka kaubaturgu või tarneallikaid. Lõpuks võidakse kokkuleppega kehtestada diskrimineerivaid tingimusi ettevõtetele, kes ei ole kokkuleppega ühinenud ning asetada need konkurentsis ebasoodsasse olukorda. Kokkulepet peetakse konkurentsi piiravaks, kui see häirib tuntavalt pakkumise ja nõudluse tavalist vastastikust mõju.

Ometi võivad mõned kokkulepped ka konkurentsi stimuleerida, sest edendavad näiteks tehnilist progressi või parandavad kaupade levitamist. Ühenduse õiguse järgi võib nendele kokkulepetele jätta keelu kohaldamata, sest lõppmõju turule on soodne. Et kokkuleppele võiks teha erandi, peab olema täidetud neli tingimust:

- Lepe peab parandama tootmist või kaupade levitamist või edendama majanduslikku progressi;
- vahe- või lõpptarbija peavad saama lepest tulenevast kasust õiglase osa;
- konkurentsi piiramine peab olema kahe esimese tingimuse täitmiseks hädavajalik;
- see ei tohi kõrvaldada konkurentsi vastavate kaupade ja teenuste olulise osa suhtes.

Mõned näited meetmetest, *mis komisjon on tarvitusele võtnud*

Keelati keskküttetorustiku kartell

1998. aasta oktoobris tegi komisjon lõpu keskküttetorustike tootjate kartellile, mis oli ühiselt määranud hinnad ja tingimused riigihanke täitmiseks tehtavates pakkumistes osalemiseks. Kartell loodi Taanis 1990. aastate lõpul ning laienes seejärel Saksamaale ja teistesse EL liikmesriikidesse. 1994. aastal oli see hõivanud juba kogu Euroopa turu. Taanis ja Saksamaal arendasid ettevõtted välja süsteemi, mis võimaldas väärata pakkumismenetlust ja seal hindu üles kruvida: iga riigihanke puhul määrati endi seast võitja, kartelli teised liikmed aga esitasid tunduvalt kõrgemad pakkumised. Lisaks jagasid kartelli liikmed omavahel ära liikmesriikide turud ja kehtestasid ühised keskküttetorustiku

Ühenduse õiguse järgi võib keeldu mitte kohaldada ettevõtete vahelisele üksikkokkuleppele ja sama liiki kokkulepetele nagu näiteks turustuskokkulepetele.

Praegu on ainult Euroopa Komisjonil õigus teha erandit artikli 81 järgi konkurentsi piiravale kokkuleppele. Selleks peavad ettevõtted teatama oma kokkulepetest Euroopa Komisjonile. Viimastel aastatel on komisjon saanud keskmiselt üle 200 teate aastas. Selle tulemusel tehti 1999. aastal ettepanek lõpetada tsentraliseeritud teabekogumine kõikide ettevõtjate vaheliste kokkulepete kohta. Paljud kokkulepped, millest teatatakse, ei kujuta endast tõsist ohtu konkrentsile. Seetõttu loodab komisjon keskenduda rohkem kokkulepetele, mis kahjustavad tõsiselt konkurentsi ühistrul, eriti kartellidele. Komisjon loodab ka kaasata liikmesriikide konkrentsiameteid ja kohtuid otsesemalt ühenduse konkrentsieskirjade kohaldamisesse.

Peale ettevõtete ametliku teatise menetlemise võib komisjon ka ise viia läbi uurimismenetlust konkrentdilt või kliendilt tulnud kaebuse alusel (1999. aastal esitati neid 149) või konkrentsivastase tegevuse ilmnemisel, mida komisjon uurib omaenese algatusel (1999. aastal 77 juhtumit).

Need konkrentsi piiravad kokkulepped loetakse automaatselt tühisteks ning komisjonil on õigus need keelata ja määrata rikkumise toime pannud ettevõtjatele trahv. Teatud asjaoludel võib komisjon teha mõnele konkrentsi piiravale kokkuleppele ka erandi. Lisaks on komisjonil menetlusõigus, mille alusel saab teha ettevõtte ruumides läbiotsimist, et leida tõendeid salajasest kokkuleppest.

81

hinnad. Torude ostjad, kelleks olid peamiselt kohalikud omavalitsused, olid nõnda sunnitud kasutama sama tarnijat ja neil puudus võimalus reaalselt valida konkurentsivõimeliste hindadega konkureerivate pakkumiste vahel. Komisjon määras kartelli liikmetele trahvid, mille kogusumma oli umbes 92 miljonit eurot. Antud juhul kahjustas konkurentsivastane tegevus kartelliväliseid ettevõtjaid, kes pakkumistest süstemaatiliselt kõrvale jäeti, aga ka kohalikke omavalitsusi ja seega maksumaksjaid.

Keelati kartell suhkrutööstuses

Kaks Ühendkuningriigi suhkrutootjat ja kaks suhkrumüüjat kooskõlastasid strateegia, tõstmaks suhkrutul hindu. Kokkuleppe tulemusel kujunesid hinnad lõpptarbijale kõrgemaks kui need oleksid olnud vaba konkurentsi tingimustes. 1998. aastal keelas komisjon seetõttu kokkuleppe ja määras ettevõtjatele trahvid, mille kogusumma ületas 50 miljonit eurot.

Erand digitaaltelevisiooni kokkuleppele

Komisjon tegi erandi lepingule, mille alusel asutati ühissetvõtte Open. Kokkuleppe sõlmiti nelja ettevõtte vahel, mille hulgas olid BSkyB ja British Telecom - mõlemad Briti digitaaltelevisiooni ja telekommunikatsiooni ettevõtted. Open pakub Ühendkuningriigis uusi digitaalseid interaktiivseid televisiooniteenuseid. Pärast uue ettevõtte loomist võivad pangad, selvehallid või reisibürood pakkuda Briti tarbijale interaktiivseid teenuseid televisiooni kaudu. Juurdepääsu teenustele tagab dekooder. Hoolimata vaieldamatutest eelistest tarbijale esitas komisjon vastuväiteid. BSkyB ja British Telecom omasid märkimisväärset turupositsiooni seal, kus Open soovis hakata tegutsema. Kumbki firma poleks enam olnud potentsiaalne konkurent ning tekkis oht, et Briti interaktiivse digitaaltelevisiooni turult kaob suur osa konkurentsist. Komisjon veendus enne kokkuleppeks loa andmist, et konkurents jääb püsima ka pärast Openi moodustamist. Näiteks kohustusid Openi aktsionärid tagama turulepääsu kolmandatele isikutele. Kolmandad isikud saavad kasutada Openi dekooderit ning BSkyB filmi- ja spordikanaleid. Lisaks võib turul takistamatult müüa dekoodereid, mis konkureerivad Openi omadega. Antud juhul püüdis komisjon lihtsustada uute digitaalsete interaktiivsete televisiooniteenuste arengut, kuid tagada samal ajal ka turul konkurentsi. Kasu Briti tarbijatele on niisiis kahekordne.

Turгуvalitseva seisundi kuritarvitamine

Põhimõte ja eeskirjad

Põhimõte

Efektiivsete ettevõtete tegevus on suunatud uute turgude vallutamisele ja seal väga tugeva positsiooni saavutamisele. Turгуvalitsev seisund pole iseenesest midagi väära. See on saavutatud ettevõtte efektiivse töö tulemusel. Kui aga ettevõtte kasutab oma positsiooni konkurentsi lammataamiseks, on tegemist konkurentsivastase tegevusega, mis kujutab endast kuritarvitust. Niisiis on väära just turгуvalitseva seisundi kuritarvitamine.

Ettevõttel on turгуvalitsev seisund, kui tema turuvõim võimaldab tal kaubaturul tegutseda konkurentidest või vahe- ja lõpptarbijatest sõltumatult. Sellistes tingimustes võib turгуvalitseval ettevõttel tekkida kiusatus oma positsiooni ära kasutada, et suurendada tulu ja veelgi tugevdada oma turupositsiooni, nõrgendades ja tõrjudes välja konkurente ning takistades uute ettevõtete turuletulekut. Ta võib näiteks hakata teiste turul tegutsejate suhtes ebaõiglaselt käituma, kehtestades ülikõrged ostu- või müügihinnad või tehes teatud klientidele teisi diskrimineerivaid soodustusi, et nende käitumist kontrolli all hoida. Selline tegevus segab konkurentsi. Komisjon võib võtta tarvitusele vastumeetmeid ja rikkujaid karmilt karistada.

Kodanikel on tõesti põhjust karta sedasorti kuritarvitust, mille tulemuseks on kõrgemad hinnad, kaupade ja teenuste piiratud kättesaadavus ning ebaõiglasel äritingimused.

Ühenduse õigus

(artikkel 82)

EÜ asutamislepingu artikkel 82 keelab turguvalitseva seisundi kuritarvitamise. Et seda artiklit saaks kohaldada, peavad olema täidetud järgmised tingimused.

- Ettevõtjal on turguvalitsev seisund. Ettevõtte turuvõimu hindamisel võtab komisjon arvesse tema turuosa ja ka muud faktoreid, näiteks kas on arvestatavaid konkurente, kas ettevõtjal on oma turundusvõrk, kas tal on hea juurdepääs toorainele jne. Kõik need tegurid võimaldavad ettevõtjal vältida normaalset konkurentsi.
- Ettevõtja kontrollib ühisturgu või "olulist osa" ühisturust.
- Ettevõtja kuritarvitab oma seisundit: ta võib näiteks võtta tarbijatelt liiga kõrget hinda või kasutada äärmiselt madalat hinda, et tõrjuda kõrvale nõrgemad konkurendid või uued turule tulijad, või anda mõnede klientidele teiste suhtes diskrimineerivaid soodustusi, nagu näiteks tagasimaksud müügipoliitika kohustuse täitmise eest.

Turguvalitseva seisundi kuritarvitamise korral erandeid ei tehta.

Komisjon võib võtta vastu otsuse keelata turguvalitseva seisundi kuritarvitamine ja määrata ettevõtjale trahv. 1998. ja 1999. aastal võttis komisjon vastu umbes kaksteist otsust turguvalitseva seisundi kuritarvitamise keelamise kohta.

Mõned näited meetmetest, *mis komisjon on tarvitusele võtnud*

Turгуvalitseva seisundi kuritarvitamine jäätiseturul

Marsi esitatud kaebuse peale leidis komisjon, et Unilever oli oma turгуvalitsevat seisundit kuritarvitanud. Unilever varustas liri turustajad tasuta külmikutega tingimusel, et seal hoitakse vaid Unileveri tooteid. Seetõttu oli liri tarbijate jäätisevalik väga piiratud. Komisjon leidis, et arvestades Unileveri turгуvalitsevat seisundit tähendas külmikute eksklusiivkasutuse nõue oma positsiooni kuritarvitamist.

Turгуvalitseva seisundi kuritarvitamine reisibüroodes müüdavate lennutransporditeenuste alal

Virgin Airwaysi kaebuse peale leidis komisjon 1999. a. juulis, et British Airways oli oma turгуvalitsevat seisundit kuritarvitanud. Nimelt oli sisse seatud margitruuduse süsteem, mis sulges reisibüroode kaudu müüdavate lennupiletite turu British Airwaysi konkurentidele. British Airways pakkus mõnedele reisibüroodele täiendavat vahendustasu, kui British Airwaysi piletite läbimüük oli sama või suurem kui eelmisel aastal. Süsteem kinnistas büroodes British Airwaysi toodete eelistust ega soodustanud teiste lennukompaniide teenuste pakkumist. British Airways oli turгуvalitsev ettevõtja, nii et süsteem blokeeris tõsiselt konkureerivate lennukompaniide turulepääsu. Et reisibürood

eelistasid müüa kõrgeima vahendustasuga lennukipileteid, pakuti klientidele peaaegu alati British Airwaysi pileteid, isegi kui konkurentide teenused olid odavamad. Komisjon leidis, et selline tegevus mõjutab reisibüroode kaudu müüdavate lennutransporditeenuste turgu ja tähendas turguvalitseva seisundi kuritarvitamist.

Turгуvalitseva seisundi kuritarvitamine jalgpalli maailmameistrivõistluste korraldamisel

20. juulil 1999 võttis komisjon vastu ametliku otsuse 1998. aastal Prantsusmaal toimunud jalgpalli maailmameistrivõistluste prantsuse orgkomitee kahjuks. CFO komiteel oli ürituse korraldamise monopol, mis hõlmas ka piletimüüki. Komisjon leidis, et finaalmängude piletimüük oli korraldatud diskrimineerivalt ning turguvalitsevat seisundit kuritarvitades. Piletimüügi korraldus soosis Prantsusmaal elavaid kliente teistes riikides elavate tarbijate arvel. Väljaspool Prantsusmaal elavad inimesed, kes tahtsid näha finaalmänge, olid seega mõõtnatult ebasoodsamas olukorras kui Prantsusmaa elanikud. Seepärast võttis komisjon vastu otsuse CFO kahjuks.

2

Ühinemiste **kontroll**

Põhimõte ja eeskirjad

Põhimõte

Kui ettevõtjad liituvad ühinemise, teise ettevõtte omandamise või ühissetevõtte loomise kaudu, siis avaldab see turgudele tavaliselt positiivset mõju. Ettevõtjate tegevuse ühendamine võimaldab neil luua sünergiat mitmetel aladel nagu näiteks uurimistöö ja tootearendus, mõnikord aga rakendada ümberstruktureerivaid meetmeid, mis alandavad uue ettevõtte tootmis- või turustuskulusid. Ettevõtted saavad seega turul efektiivsemalt tegutseda. Konkurents tugevneb ja lõpptarbija saab kvaliteetsemaid õiglasema hinnaga tooteid.

Kaubanduse globaliseerumine ja ühisturu edasine areng ajendab Ühenduse ettevõtteid liituma, et saavutada suurus, mis võimaldab neil konkurentsivõimeliseks jääda ja pidevalt laieneval turul osaleda. Viimastel aastatel on ühinemistendents Euroopa Liidus hoogustunud.

Et hoida ära võimalikku kuritarvitust, keelab leping siiski ühinemise, mis tekitab turguvalitseva seisundi või tugevdab seda.

Et hoida ära võimalikku kuritarvitust, keelab leping siiski ühinemise, mis tekitab turguvalitseva seisundi või tugevdab seda. Kaubaturgu valitsev ettevõtja tähendab ettevõtjat, kellel on võimalik turul tegutseda konkurentidest, tarnijatest ja klientidest sõltumatult. Näiteks võib turguvalitsev ettevõtja tõsta oma hinnad konkurentide omadest kõrgemale, kartmata kasumis kaotada. Sellise valitseva struktuuri tekkimise tulemusel võivad kahju kannatada kõik turul osalevad subjektid ja eriti tarbijad, sest hinnad tõenäoliselt tõusevad,

kaubavalik kitseneb või on vähe uuendusi. Seepärast ongi Euroopa Komisjon ühenduse seisukohast oluliste ühinemiste jaoks sisse seadnud eelkontrolli süsteemi, mis võimaldab vajaduse korral planeeritud ühinemine ära keelata. Samasugused süsteemid on sisse seatud liikmesriikides siseriikliku tähtsusega ühinemiste kontrollimiseks.

Üldsus ei mõista alati, miks komisjon annab loa ühinemisteks ja teiste ettevõtete omandamiseks, kui nendega kaasneb töökohtade kaotus. Tuleb meeles pidada, et ühinemisi kontrollides on komisjoni eesmärk säilitada turul efektiivne konkurents, mida ta peab kasvu ja seega ka elujõuliste töökohtade tagatiseks. Lühemas perspektiivis võivad jõupingutused ettevõtete konkurentsivõime parandamiseks ühinemiste ja teiste ettevõtete omandamise kaudu tähendada töökohtade kaotust. See ei muuda siiski tõsiasja, et ettevõtte konkurentsivõime parandamine on ainus efektiivne võimalus kindlustada kasv, mida on vaja äritegevuseks ning stabiilsete ja püsivate töökohtade loomiseks.

Ühenduse õigus

(Määrus (EMÜ) 4064/89)

Ühenduse süsteemi, mis on loodud eelhinematud tehingute järelevalveks, reguleerib alates 1990. aastast "ühinemismäärus". Määruse aluseks on järgmised põhimõtted.

- Euroopa Komisjonil on ainupädevus uurida ühenduse seisukohast olulisi ühinemisi. Ettevõtete jaoks on niisiis olemas asutus, mis tegeleb ühinemisküsimustega algusest lõpuni, ning see lihtsustab administratiivprotseduure ja kindlustab võrdse kohtlemise. Seda, kas ühinemine või teise ettevõtte omandamine on oluline kogu ühenduse seisukohast, otsustatakse vastavate ettevõtete käibe järgi. Kõige olulisemad on maailmalävi (5 000 miljonit eurot) ja ühenduse lävi (250 miljonit eurot). Kui käibe on nimetatust väiksem, siis teostavad ühinemise kontrolli liikmesriikide ametivõimud vastavalt oma riigi seadustele.
- Ühenduse seisukohast olulisteks ühinemiseks ja teiste ettevõtete omandamiseks tuleb eelnevalt saada komisjoni nõusolek. Ühinemismääruse jõustumisest saadik on ühinemisteade arv väga kiiresti suurenenud, eriti viimastel aastatel, mil aastane kasv on olnud umbes 30%. Praegu saab komisjon igal aastal ligi 300 teadet.
- Pärast ühekuist kontrolliperioodi otsustab komisjon, kas anda luba ühinemiseks, või alustada neljakuulist uurimismenetlust juhul, kui ta leiab, et võib tekkida või tugevneda turguvalitsev seisund.
- Kui see menetlus on lõppenud, võib komisjon anda loa tingimusteta või teatud tingimustel ühinemiseks, või ühinemise ära keelata, kui näiteks ettevõtted pole suutnud pakkuda komisjoni tõstatatud probleemidele sobivaid lahendusi. Loaga seotud "tingimusteks" võivad olla põhivara, teiste ettevõtete aktsiate, patentide jms müük konkurentidele.
- Suurem osa ühinemisi (rohkem kui 90%) saavad loa pärast ühekuist kontrolliperioodi. Tegelikult on integreeruva turul harva turguvalitsevat seisundit loovaid või tugevdavaid ühinemisi.
- Enamik neljakuulise menetlusega ühinemisi saab tingimustega loa. See tähendab, et komisjon annab loa tingimusel, et ettevõtted kohustuvad loobuma teatud õigustest vms., niiet pärast koondumist saab taastada efektiivse konkurentsi. Komisjoni töötajad uurivad neid kohustusi väga põhjalikult. Mõningatel juhtudel ühinemine keelatakse; see tähendab, et ühinemine mitte ainult ei tekita või tugevda turguvalitsevat seisundit, vaid ettevõtjad pole suutnud ka pakkuda lahendusi komisjoni tõstatatud konkurentsiprobleemidele.

Mõned näited meetmetest, *mis komisjon on tarvitusele võtnud*

Ühinemised jaemüügisektoris

Viimastel aastatel on mitmed suured jaemüüjad teatanud komisjonile oma ühinemisplaanidest. Näiteks võib tuua toiduainete jaemüüjad Kesko/Tuko Soomes (1997), Rewe/Mainl Austrias (1999) ning Carrefour/Promodès Prantsusmaal ja Hispaanias (2000). Nii Soome kui ka Austria puhul leidis komisjon, et nende jaemüügikettide ühinemine tekitaks turguvalitseva seisundi. Soomes otsustati ühinemine ära keelata. Austrias nõustus komisjon ettevõtjate pakutud lahendustega, mis seisnesid peamiselt mõnede kaupluste müügis konkurentidele. Carfour'i ja Promodési ühinemiseks anti luba tingimusel, et loobutakse enamusosalusest ühe konkurendi aktsiakapitalis.

Konkurentsitingimuste analüüs kohalikul tasandil aga jäeti liikmesriikide konkurentsiametite ülesandeks, sest ühinemisega seonduisid mitmed äärmiselt kohaliku eripäraga konkurentsiprobleemid. Nõnda kindlustas komisjon konkurentsi säilimise või

taastamise, et jätkuvalt kaitsta tarbijale kasulikku erinevate kaupluste olemasolu, soodsaid hindu ja laia tarbekaupade valikut.

Ühinemine kindlustussektoris

Kindlustuspoliiside omanikud ja investorid saavad eriti Itaalias kasu abinõudest, mida pakkusid välja ettevõtjad, kui Generali ostis INA. Mõlemad ettevõtted on suured rahvusvahelised kindlustusfirmad. Ülevõtmise algne analüüs tekitas komisjonis mitmeid kahtlusi, kas see ikka on kooskõlas ühenduse õigusega. Uus firma oleks saanud Itaalias üsna suure erinevate elukindlustustoodete turuosa. Lisaks tõi menetlus ilmsiks sidemed mõlema ettevõtja ja nende peamiste konkurentide vahel, mis oleksid võinud sundida neid kooskõlastama oma käitumist kindlustus- ja investeringuturgudel. 2000. aasta jaanuaris andis komisjon plaanitud ülevõtmiseks loa tingimusel, et osapooled viivad ellu ettepaneku müüa osalus teatud tütarfirmades, vähendades nii oma turuosa alla 30%, ning lõpetavad oma sidemed konkurentidega. Nii taastati Itaalias efektiivne konkurents finantssektoris, mis on üldsuse jaoks esmajärgulise tähtsusega.

Ühinemine naftasaaduste sektoris

Prantsuse kodanikud ja Prantsusmaal reisijad saavad ainult kasu komisjoni kasutatud abinõudest TotalFina/Elf Aquitaine'i juhtumi puhul. Kahe Prantsuse naftasaaduste sektori ettevõtja ühinemine oleks loonud valitseva seisundi mitmel turul. Pärast ühinemist võinuksid TotalFina ja Elf

Kahe Prantsuse naftasaaduste sektori ettevõtja ühinemine oleks loonud valitseva seisundi mitmel turul.

kontrollida suurt osa Prantsusmaa logistikavõrgust ja tõsta tarnehindu sõltumatutele turustajatele ja eriti selvehallidele, kes mängivad Prantsuse turul olulist rolli. Selvehallid on aidanud Prantsusmaal kütusehindu alandada ja neid üsna madalal hoida. Veelgi enam, Prantsusmaa kiirteede ääres paiknevate TotalFina ja Elfi bensiinijaamade ühendamine oleks andnud uue kontserni kätte umbes 60 % turust. Komisjon otsustas, et selline turuvõim tõstaks juba niigi kõrgeid turuhindu veelgi. Lõpuks oleks TotalFinast ja Elfist saanud kütmiseks kasutatava vedelgaasi turu liider. Kirjeldatud konkurentsiprobleemide lahendamiseks otsustas TotalFina/Elf müüa suure osa oma äritegevusest konkurentidele. Näiteks tegi ta ettepaneku müüa konkurentidele 70 Prantsusmaa kiirteede ääres paiknevat bensiinijaama. Sel viisil tagas komisjon, et Prantsuse kütuseturgudel valitseb jätkuvalt konkurents ja tarbijad saavad endiselt osta naftasaadusi õiglase hinnaga.

3

Liberaliseerimine

Põhimõte ja eeskirjad

Põhimõte

Liikmesriikide ametiasutused võivad anda riigi- või eraettevõtetele erioigusi, eriti monopoolseid õigusi, et need saaksid osutada üldist majandushuvi esindavaid teenuseid, nagu näiteks post, raudteetransport või elektri tootmine ja turustamine. Need erioigused vastavad tavaliselt vastutusele, mis kaasneb ettevõtjale usaldatud avaliku teenuse osutamisega. Siiski ei tohi erioigused olla suuremad kui selle teenuse osutamiseks vaja, sest tekitavad muidu Ühenduse õiguse seisukohast konkurentsi piiravaid olukordi.

Liikmesriikide ametiasutused võivad anda riigi- või eraettevõtetele erioigusi, eriti monopoolseid õigusi, et need saaksid osutada üldist majandushuvi esindavaid teenuseid.

Ettevõtjale antud monopol, mida ei õigusta üldist majandushuvi esindava teenuse osutamine, toob enamasti kaasa kõrged hinnad, viletsama kvaliteediga teenused ning mahajäämuse uuendustes ja investeringutes. Seepärast ongi komisjon seisukohal, et monopoolsetes sektorites tuleb tekitada konkurents, juhindudes Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätetest, ning parandada sellega teenuste kvaliteeti ja alandada hinnataset.

Sageli on monopoliseeritud infrastruktuur - transport, energeetika, telekommunikatsioon. Nendes sektorites tuleb vahet teha infrastruktuuri ja selle kaudu osutatavate teenuste vahel. Sageli on investeeringute mahu ja rentaabluse tõttu raske rajada konkureerivat infrastruktuuri. Küll aga on võimalik ja soovitatav luua konkurentsitingimused osutatavate teenuste vallas. Selleks on komisjon välja töötanud kontseptsiooni, mis eraldab infrastruktuuri ettevõtlusest. Nõnda on infrastruktuur vaid konkurentsi levitamise vahend. Infrastruktuur võib jääda

ainuomandisse (näiteks telefoni- või elektrivõrk), monopolid peavad aga võimaldama infrastruktuurile ligipääsu kolmandatele isikutele, kes tahavad pakkuda võrkudes konkureerivaid teenuseid (telefoniseid või elektritarbimise). See on üldpõhimõte, millel rajanevad komisjoni liberaliseerimisdirektiivid.

Reeglina mõjutab nende sektorite konkurentsile avamine soodsalt vahekliente, aidates tõsta meie majanduse üldist konkurentsivõimet, ja ka lõpptarbijaid, kes saavad kasu madalamast hinnast ja efektiivsematest teenustest.

Telekommunikatsioonisektori avamine konkurentsile on parim näide liberaliseerimisprotsessi edust. Varem monopoolses seisundis olnud avaliku sektori infrastruktuuri omanikud ja teenuste osutajad konkureerivad uute telekommunikatsiooniettevõtetega ning tulemuseks on oluline hinnalangus (teatud tüüpi side puhul lausa 35%) ja tarbijatele osutatava teenuse kvaliteedi üldine paranemine, laiem teenustevalik ja tehnilised uuendused. See sektor kasvab kiirelt tänu interneti ja elektroonilise kaubanduse tekkimisele ning telekommunikatsioonisektori liberaliseerimine tõstab konkurentsivõimet ja loob uusi töökohti.

Nende sektorite avamine konkurentsile avaldab soodsat mõju vahe- ja ka lõpptarbijatele.

Ühenduse õigus

(artikkel 86)

Komisjoni käsutuses on mitmeid vahendeid, mis aitavad avada monopoolseid turge konkurentsile.

- Komisjon kontrollib, et liikmesriigid järgivad ainuõigusi andes ühenduse konkurentsieeskirju. Eriti valvsalt jälgitakse, et üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamise tingimuste kehtestamisel ei läheks riigiasutused kaugemale kui hädavajalik.
- Komisjon võib ka ise algatada turgude avamist konkurentsile. Sõltuvalt asjaoludest võib komisjon vastu võtta Euroopa liberaliseerimisdirektiivi või teha nõukogule ja Euroopa Parlamendile ettepaneku sellise direktiivi vastuvõtmiseks. Direktiiv on ühenduse õigusakt, mis kehtestab kõikidele liikmesriikidele ühise eesmärgi, mille liikmesriigid peavad viima sisse oma seadusandlusesse ja täitma. Sel viisil algatas komisjon telekommunikatsiooni-, transpordi-, postiteenuste-, gaasi- ja elektriturgude avamise konkurentsile. Komisjon kontrollib, kas need eesmärgid ka tegelikult täidetakse.
- Viimaks kontrollib komisjon, kas ettevõtjad, kellele on antud eri- või ainuõigusi, täidavad korralikult ühenduse konkurentsieeskirju. Kui ametiasutused on usaldanud sellisele ettevõtjale üldist majandushuvi esindava teenuse osutamise, peab komisjon arvestama kõnesolevale ettevõtjale antud ülesannet. Konkurentsieeskirjade kohaldamine ei tohi takistada ülesande täitmist.

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

Mobiiltelefonid Hispaanias

Mobiiltelefonituru liberaliseerimine Euroopas algas 1996. aastal ühenduse direktiivist, mis avas mobiil- ja isiklike sidevahendite turu konkurentsile. 1996. aasta lõpus leidis komisjon, et Hispaania teine mobiilsideoperaator, Aitel Móvil, oli pidanud maksma Hispaania turul tegutsemise õiguse eest umbes 510 miljonit eurot, samal ajal kui Telefónica, riiklik operaator, sai osutada mobiilsideteenuseid midagi maksmata. Tasutud summa moodustas kolmandiku kogu Hispaania

territooriumi katmiseks vajaminevast investeeringust. See andis Telefónicale eelise oma uue konkurendi ees ja võimaldas tal tugevdada oma valitsevat seisundit mobiiltelefoniturul. Seepärast nõudis komisjon, et Hispaania valitsus tagastaks Airtel Móvilile 510 miljonit eurot või pakuks talle sellega võrdseid kompenseerivaid meetmeid. Telefónica ja Airtel Móvili vahel tasakaalu taastades püüdis komisjon ergutada konkurentsi Hispaania mobiiltelefonide kasutajate huvides, kes saaksid kasu uutest teenustest ja madalamatest hindadest. 1997. aasta aprillis nõustus komisjon Hispaania valitsuse

kompensatsioonimeetmetega, mille eesmärgiks oli lõpetada konkurentsi kahjustamine.

Telereklaam Belgias

Komisjon keelas ära telereklaami edastamise ainuõiguse, mille Flandria ametivõimud Belgias olid andnud kommertsjaamale VTM. VTM jaamale antud ainuõigus edastada Flandriast flaami vaatajale mõeldud reklaami oli sama, kui tõrjuda kõrvale teise liikmesriigi ettevõtja, kes oleks tahtnud hakata Belgias sealse kaabeltelevisioonivõrgu kaudu flaami vaatajaile reklaami edastama. Komisjon leidis, et pole mingit tingimatut seost väidetava kultuuripoliitika eesmärgi (pluralismi säilitamine flaami trükimeedias), ning Flandrias VTM-ile antud kommertstelevisiooni monopoli vahel. Need meetmed kujutasid endast kokkuvõttes protektsionistlike tagajärgedega diskrimineerimist, mis kahjustas ka Belgia flaami kogukonna vaatajaid, sest piiras nende telejaamade valikut.

4

Riigiabi järelevalve

Põhimõte ja eeskirjad

Põhimõte

Riigiabi, mis kahjustab ühendusesisest konkurentsi, on Euroopa Ühenduse asutamislepinguga keelatud. Teatud ettevõtete või toodete soosimine teiste ettevõtete või toodete arvel häirib tõsiselt normaalset konkurentsi. Teatud juhtudel teeb aga Euroopa Komisjon lepinguga lubatud erandeid, võtab arvesse toetusprogrammi positiivset mõju kogu EL jaoks ja annab riigiabi kasutamiseks loa, kui seda õigustab näiteks regionaalareng või mõne ühistes huvides oleva poliitika (keskkonnakaitse, uurimis- ja arendustöö, koolitus jne.) edendamine.

Riigiasutuste antud abiga toetatakse tavaliselt ettevõtjat, majandustegevust või regiooni, et edendada selle arengut või leevendada raskusi. Esmapilgul võib abi tunduda tõesti kasulik, eriti abi saaja vaatenurgast. Väga sageli lükkab see vaid edasi vältimatut ümberstruktureerimist ega aita abi saajal tegelikult uuesti konkurentsivõimeliseks muutuda.

*Riigiabi, mis kahjustab
ühendusesisest konkurentsi,
on Euroopa Ühenduse
asutamislepinguga
keelatud.*

Kui vaadata küsimust laiemas kontekstis, eriti riigiabita tegutsevate konkurentide seisukohast, siis tundub riigiabi pigem õigustamatu diskrimineerimisena. Konkureerivad ettevõtjad peavad suutma iseseisvalt oma äritegevust arendada ja konkurentsivõimeliseks jääda, samal ajal kui riigiabi saajail pole tarvis alandada tootmiskulusid ega finantseerida mõnd arengu- või sortimendi laiendamise programmi. Subsideerimata ettevõtjad võivad isegi sattuda raskustesse, mis mõjutavad nende konkurentsivõimet ja töökohtade säilimist.

Kokkuvõttes kannatab riigiabi pärast kogu turg ja Euroopa majanduse üldine konkurentsivõime satub hädaohtu.

Muidugi on teatud abiliike, mida võib pidada vastuvõetavaks, sest need aitavad kaasa eriti halvas olukorras olevate regioonide arengule, püüavad parandada mõne liikmesriigi kehva majanduslikku olukorda, või stimuleerida teatud tegevust, mis on tähtis kõigile liikmesriikidele või teenib olulisi sotsiaalseid eesmärke. Abi eriti mahajäänud regioonidele võib aidata neil alaarengust üle saada ja muutuda võrdseteks konkurentideks teistele, arenenumatele regioonidele. Kui need regioonid on oma mahajäämuse kord likvideerinud, pole arenguabi maksmine seal enam õigustatud. See diskrimineeriks arenenud

regioone, kus abiprojekte pole. Sel juhul oleks ka regionaalseks arenguks makstav toetus komisjoni seisukohast ebaseaduslik ja läheks vastuollu lepingus sätestatud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärgiga. Samamoodi võib lubada abi ettevõtte ümberstruktureerimiseks, kui meede on ühekordne ja sellega on seotud

restruktureerimiskava, mis on võimeline taastama ettevõtte elujõu.

Vaatamata tõsiasjale, et üldiselt on abi keelatud, anti ühenduses aastatel 1996-1998 riigiabi 93 miljardi euro väärtuses, mis teeb 250 eurot elaniku kohta. Komisjon arvab, et see summa on liiga suur.

Komisjoni poolt riigiabi üle teostataval järelevalvel on suur mõju igapäevaelule ja selle kasu avaldub põhiliselt kolmel moel. Abiprojektid piirduvad hädavajalikuga ja nii on ära hoitud riigi raha raiskamine. Ennetades ühendusesisese konkurentsi moonutamist, mis kahjustaks ühtset turgu, ergutab järelevalve liidus majanduskasvu ja suurendab sellest tulenevalt tööhõivet. Samuti aitab järelevalve kaasa elatustaseme ja elukvaliteedi paranemisele, sest luba antakse vaid sellisele abile, mille eesmärgid on tõesti ühistes huvides: mahajäänud regioonide arendamine, väikeettevõtluse edendamine, uurimis- ja arendustöö, koolitus või toetus ettevõtetele, mis on ajutistes raskustes ning muutuvad adekvaatse ja hoolikalt kontrollitud abi saades uuesti edukaks ja annavad inimestele tööd, mängides ühtsel turul oma rolli.

Ühenduse õigus (Artiklid 87 ja 88)

EÜ asutamislepingu artikkel 87 keelab igasuguse liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antava abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist.

Abi võib esineda väga mitmel kujul: see võib olla toetus või intressimäära alandamine, aga ka maksusoodustus; riigi garantiid või osalus aktsiakapitalis, või isegi kaupade ja teenuste pakkumine soodustingimustel.

Artikkel 87 lubab teatud abiliigid:

- üksiktarbijatele antav sotsiaalabi;
- loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi;
- abi, mis on mõeldud:
  - majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on Ühenduse kriteeriumide järgi erakordselt madal;
  - üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või tõsise häire kõrvaldamiseks mõne liikmesriigi majanduses;
  - teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks;
  - kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks,

kui kahel viimasel juhul ei kahjusta niisugune abi äritingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

Komisjon on vastu võtnud rea dokumente, mis selgitavad riigibipoliitikat. Neid kutsutakse "suunisteks" või "raamistikuks". Seal käsitletakse arengus mahajäänud regioone, uurimis- ja arendustööd, tööhõivet ja koolitust, väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid, keskkonnakaitset ning majandusraskustes ettevõtete päästmist ja ümberstruktureerimist. Nende kavade suhtes on komisjonil tavaliselt positiivne seisukoht seni, kuni need ei kahjusta konkurentsi määral, mis on vastuolus ühiste huvidega.

Riigiabi programmide kontrollimise eest vastutab vaid Komisjon, sest ainult sõltumatu ametiasutus suudab hinnata kahju, mida võib ühisturu toimimisele tekitada liikmesriikides antav riigiabi. Komisjoni kohuseks on läbi vaadata ka liikmesriikide planeeritavad uued toetuskavad, mis tuleb eelnevalt komisjonile esitada. Komisjon otsustab seejärel, kas anda nende jaoks luba või mitte.

Komisjon vaatab läbi ka abiprogrammid, mida liikmesriigid on ellu viinud ebaseaduslikult, eelnevalt komisjoni teavitamata ja luba ära ootamata.

Niisugustest programmist saab komisjon tihti teada ettevõtjate kaebustest. Lubamatud projektid keelatakse ja rikkumise toime pannud liikmesriiki võidakse kohustada nõudma sisse väljamakstud summad. Ebaseadusliku abi saaja peab selle tagasi maksma.

Mõned näited meetmetest, mis komisjon on tarvitusele võtnud

Abiprogrammid, millele anti luba

Abi ebasoodsamas olukorras linnapiirkondade arendamiseks

Oktoobris 1996 teatas Prantsusmaa komisjonile "linnapiirkondade elustamise lepingust"; komisjon ütles selgelt, et pooldab põhimõtteliselt ebasoodsamas olukorras linnapiirkondade abistamist. Riigi teatud liiki rahaline toetus ettevõtetele võib olla vajalik, võitlemaks struktuurilise mahajäämuse ja sellistes piirkondades tegutsemisega seotud liigsete kuludega. Selle abi eesmärk on aidata leevendada või isegi kõrvaldada mitmeid probleeme (tööhõive, areng jne), millega teatud piirkonnad silmitsi seisavad. Sealsed elanikud saavad sellisest abist vahetut kasu, ning komisjon on siin positiivselt meelesstatud, eriti kui abi käib koos teiste ühenduse vaesemate piirkondade arendamise programmidega.

Regionaalabi väikeettevõtjatele

Veebruaris 1998 kiitis komisjon heaks 1,89 miljoni euro suuruse abi turismis tegutsevate väike ettevõtete arendamiseks Doñana piirkonnas Lõuna-Hispaanias.

Põhieesmärk oli soodustada investeringuid uute turismiettevõtete asutamisse ja luua selles sektoris töökohti. Nõnda aidati kaasa selle suhteliselt vaese piirkonna säästvale arengule. Andalusia on regioon, mis vastab lepingu järgi antava riigiabi osas eristaatuse kriteeriumidele, kuna sealne elatustase jääb tunduvalt alla ühenduse keskmisele.

Abi, mida lubati anda teatud tingimustel

Lennutransport

Enamik siseriiklikke lennukompaniisid vastasid Euroopa lennutranspordi liberaliseerimisele restruktureerimis- ja rekapitalizeerimiskavadega, et taastada oma konkurentsivõime. 1997. aastal lubas komisjon teatud tingimustel anda Alitaliale 1,4 miljardi euro suurust abi. Komisjoni hinnangu aluseks oli muuhulgas elujõuline restruktureerimiskava, Itaalia ametivõimude kehtestatud kohustused (näiteks tuleb kompaniid juhtida nagu kommertsettevõtet), olematu diskrimineerimine Alitalia kasuks ning hindadele avalduva domineeriva mõju puudumine. Komisjon leidis, et

abi edendaks Euroopa lennutransporti ega kahjustaks liikmesriikide vahelist kaubandust määral, mis on vastuolus ühiste huvidega. Komisjon hoolitses kahe asja eest: säilitada lennutorul kompanii, mis oli oma elujõudu taastamas, kahjustamata samal ajal konkurentsi. Tarbijad saavad kasu nii Alitalia kui ka firma konkurentide teenustest.

Abimeetmed, mis keelati

Mootorsõidukitööstus

Saksa võimud tahtsid anda Volkswagenile 398 miljoni euro suurust investeeringuabi kahe tootmisbaasi jaoks Saksamaal. See abi oleks antud lisaks teisele abipaketile, mis oli komisjonilt juba loa saanud. Komisjon leidis, et osa lisaabist kahjustaks konkurentsi ühenduses määral, mis läheks vastuollu ühiste huvidega. Nii tegi ta osaliselt eitava otsuse, mis puudutas 123 miljonit eurot. Komisjon on alati püüdnud tagada mootorsõidukitööstusele õiglased tegutsemistingimused kogu Euroopas. Nii on Ida-Saksamaa regioonidel võimalik saavutada taas majanduslik dünaamilisus. Komisjon seega lubab abi vastavalt vajadusele, aga valvab samal ajal hoolikalt, et arvukad riigi abiprogrammid ei kahjustaks teisi ettevõtteid, mis abi ei saa. See tasakaalustatud poliitika säilitab konkurentsi ja töökohad kogu ühisturul ning sellest saavad kasu kõik, kes töötavad mootorsõidukitööstuses. Veendes riigiasutusi süstemaatiliselt abi andma, aitab komisjon kaasa avalike kulutuste vähendamisele ja alandab nõnda üldist maksukoormat.

SAGEDASEMAD KÜSIMUSED

Järgnevad küsimused ja vastused käsitlevad laia avalikkust puudutavaid probleeme. Küsimusteseeria abil püütakse illustreerida konkrentsiseaduse ulatust konkreetsete juhtumitega, millega tavakodanikud võivad oma igapäevaelus kokku puutuda.

Kaks selvehalliketti kavatsevad ühineda. Millist mõju see turule avaldab?

Ajakirjanduses teatatakse kahe selvehalliketi ühinemisest. Uus grupp saab olema riigi suurim, Euroopa Liidus aga kolme suurima hulgas. Minu kodukohas on ainult kaks suurt selvehalli, millest üks kuulub ühele ja teine teisele ketile. Praegu on kahe selvehalli vahel tihe konkrents hindade ja sooduspakkumiste näol. Kas on alust mu kartustel, et pärast ühinemist olukord muutub ja kohalik konkrents kaob? Kui nii, siis mida komisjon saaks teha?

On tõenäoline, et ühinemine tekitab konkrentsiprobleeme, eriti piirkondades, kus

need kaks selvehalliketti olid enne ühinemist ainsad. Seal saavutab uus grupp tõenäoliselt turguvalitseva seisundi, mis võimaldab tal kehtestada kõrgeid hindu ja kitsendada tarbijatele pakutavat tootevalikut. Sel juhul on komisjonil õigus ühinemine ära keelata juhul, kui see on ühenduse seisukohast oluline ja viib turguvalitseva seisundi tugevnemiseni. Komisjon võib ühinemisega ka nõustuda, kui pooled teevad ettepanekuid, millega saab konkrentsi taastada,

näiteks kohustuvad müüma osad selvehallid elujõulistele konkrentsidele, eriti piirkondades, kus mõlemal ühineval ettevõttel on oma jaemüügikauplus. Kui ühinemine ei ole ühenduse seisukohast oluline, on liikmesriigi konkrentsiametil reeglina õigus samasuguste meetmete rakendamiseks. Olukorda illustreerivad eelmainitud Kesko/Tuku, Rewe/Meinli ja Carrefour/Promodèsi juhtumid.

Kas saab osta auto mõnest teisest ühenduse liikmesriigist?

Olen tahtnud osta autot ühenduse teisest liikmesriigist, sest sain komisjoni autohindu käsitlevast väljaandest teada, et selle auto hinnavahe on minu elukohariigis ja teises liikmesriigis 20%. Minu automüüja ütles mulle, et ma ei saa välismaalt sõidukit osta, sest tootja ei luba autokauplustel autosid teiste riikide kodanikele müüa. On see võimalik? Kas siin on tegemist konkurentsiprobleemiga?

Kui teie automüüja jutt vastab tõeale, on probleem tõsine, sest selline keeld tekitab ühisturul kaubandusbarjääri. Kui automüüjad nõustuvad sellega, et ei müü sõidukeid mitteresidentidele, on põhimõtteliselt tegemist konkurentsi piirava kokkuleppega ühisturul. 1998. aastal määras komisjon suure, 102 miljoni euro suuruse trahvi

Wolkswagen AG-le selle eest, et tehas keelas Itaalia müügiagentidel täita tellimusi Saksa ja Austria klientidelt, keda ahvatlesid Itaalia madalamad hinnad.

Bensiini hinnad tanklates on tõusnud. Kas see on konkurentsi piirava tegevuse tagajärg?

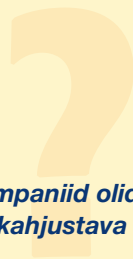
Minu koduregioonis tõusid bensiini hinnad kõikides tanklates samal päeval ühepalju. Kas see hinnatõus on näide konkurentsi piiravast kokkuleppest? Kas ma peaksin kaebama Euroopa Komisjoni?

Samaaegne ja ühesugune hinnatõus ei pruugi tingimata olla kooskõlastatud tegevuse tulemus. Selle võib põhjustada maksude või toornafta hinna tõus, näiteks rahvusvahelise kriisi tõttu. Kui hinnatõusu nendega seletada ei saa, võib hinnatõus olla tanklaomanike või naftakompaniide omavahelise kokkuleppe tulemus. Oleks vaja teostada uurimismenetlus, et teha kindlaks, kas see on nii või mitte. Kui üheaegne ja samasugune hinnatõus toimub ainult ühes piirkonnas, tuleks ehk pigem pöörduda kohalike ametiasutuste poole kui Euroopa Komisjoni. Näiteks 1999. a. novembri lõpus algatas Itaalia konkurentsiamet uurimismenetluse, sest kahtlustas, et naftasaaduste tootjad olid sõlminud Itaalia kütuseturustamissektoris kokkuleppe.

Hinnad tõusid samaaegselt mitmes ühenduse liikmesriigis – kas see on märk konkurentsi piiravast tegevusest?

Igal aastal puhkan mõnel Vahemere saarel. Tavaliselt sõidan sinna praamiga, mis kuulub laevafirmale Ulysses, mis pakub kolmest antud sadamas tegutsevast kompaniist kõige soodsamaid hindu. Sel aastal aga märkas, et hinnad on tublisti

**tõusnud ja kõik kolm kompaniid olid oma hinnad ühtlustanud.
Kas see on konkurentsi kahjustava kokkuleppe tulemus?**

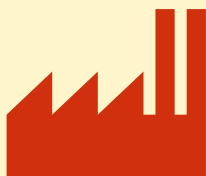
Hinnatõus ja kõigi kolme selles sadamas tegutseva kompanii hindade ühtlustamine näib viitavat kolme ettevõtja kooskõlastatud tegevusele. Kui oleks tegemist ainult hinnatõusuga, siis saaks seda seletada tegevuskulude tõusuga (kütuse hinna tõus, veopargi uuendamine, uued pardateenused jms), kuid pole ühtegi objektiivset põhjust, mis seletaks kõigi kolme kompanii kogukulude samaaegset tõusu ja hindade ühtlustumist, samal ajal kui enne valitses nähtavasti tihe konkurents. Seega on tõesti alust kahtlustada, et kolm praamiettevõtjat leppisid hindade tõusuga ja ühtlustamises kokku, et kõrvaldada konkurents ja saada kasumit, kusjuures selle tulemusel kaotavad reisijad, kellel ei ole mingit muud võimalust saarele pääseda. Kui juhtum puudutab mitut liikmesriiki, oleks soovitatav pöörduda Euroopa Komisjoni poole. Samalaadse juhtumiga oli juba tegemist Itaalia ja Kreeka vahelistel laevaliinidel. Komisjon määras asjaosalistele praamiettevõtetele trahvi.

***Mõningaid parfüüme müüakse ainult
parfümeeriakauplustes. Mis on ometi juhtunud
tarbimisvalikuga?***

***Minu naine palus mul osta ämmale sünnipäevaks prantsuse
parfüümi. Püüdsin leida kingitust selvehallist, aga müüja ütles,
et seda müüakse ainult parfümeeriakauplustes. Kas nendel
kauplustel on seaduslik ainuõigus teatud toodete müügiks?***

Kuigi Euroopa Komisjon pooldab kaupade võimalikult laia kättesaadavust ja parimat võimalikku hinda mistahes turustusvõrgus, nõustub ta siiski sellega, et mõnede kaupade puhul on sõlmitud erilepingud, mis annavad müügiõiguse vaid sellistele kauplustele, mis vastavad teatud objektiivsetele ja kvalitatiivsetele nõuetele näiteks müügiikoha kujunduse ja koolitatud spetsiaalse teeninduspädevusega personali osas. Parfümeeriapoodide puhul seisneb teenus kliendi nõustamises, tema abistamises toodete proovimisel ja näidiste andmises. Niisugused kokkulepped on lubatud, sest nende eesmärgiks on parandada kaupade turustamist. Kui selvehall suudab täita parfüümeid tarnija kehtestatud objektiivsed tingimused, saab ta reeglina ka vastavaid tooteid müüa. Tavaliselt ei suuda selvehallide omanikud teha tarnijate nõutud investeeringuid, mille eesmärgiks on eriti pakkuda klientidele toote tutvustamise ja testimise teenust.

Kui on saabumas koondamised ja komisjon kuulutab riigiabi ebaseaduslikuks, siis kuidas saab sellist otsust õigustada?

Komisjon kuulutas ebaseaduslikuks riigiabi, mis anti ettevõttele, kus ma töötan. Ettevõtte peab abi valitsusele tagasi maksma. Me kardame, et see otsus võib kaasa tuua koondamisi. Ma ei mõista komisjoni seisukohta.

Riigiabi üle teostatava järelevalve poliitikat mõistetakse sageli valesti, eriti tuleb seda ette inimeste puhul, kes komisjoni otsuse tõttu otseselt kannatavad. Kui komisjon sunnib ettevõtjat ebaseadusliku abi tagasi maksma, siis põhjustab see ettevõtjale finantsilist kahju, ning ettevõtte omanike või töötajate esmane reaktsioon on paratamatult negatiivne. Ometigi ei ole abi kontrolli eesmärk õõnestada ettevõtte elujõulisust. Vastupidi, eesmärk on tagada, et ettevõtte saaks tagasi püsiva elujõu. Komisjon mõistab hukka riigiabi, mis lükkab edasi konkurentsivõime taastamiseks vajalikku ümberstruktureerimise ning hoiab kunstlikult alles töökohti, mis nagu niigi varsti kaovad.

Komisjon mõistab sedasorti abi hukka eriti juhul, kui see moonutab konkurentsi teiste ettevõtjate või regioonide kahjuks, mis on teostanud ümberstruktureerimise ilma abita. Niisiis, kui ettevõtjale antakse abi vaid tegevuse ja töökohtade ajutiseks päästmiseks, võib see põhjustada raskusi teistele ettevõtjatele ja tuhandetele töötajatele, kes ei saa mingit riigiabi.

Samas toetab komisjon abi, mis antakse majandusraskustes ettevõtete ümberstruktureerimiseks, juhul kui see taastab ettevõtte konkurentsivõime pikaks ajaks.

Millist kasu saab avalikkus üldist huvi pakkuvate teenuste liberaliseerimisest?

Kui varem monopoolses seisundis olnud sektorid konkurentsile avada, siis kas ei kahjusta see üldist huvi pakkuvaid teenuseid? Erafirmadel on riigiettevõtetest erinevad eesmärgid ja makardan, et kasumi taotlemine võib ajendada neid firmasid hülgama mittetulusa tegevuse või suhtuma leebemalt ohutus- ja tervisekaitse küsimustesse. Millist positiivset tulemust võib avalikkus lõpuks liberaliseerimiselt oodata?

Mõnedes sektorites nagu näiteks lennutransport ja telekommunikatsioonid on liberaliseerimine toonud tarbijale selget kasu pakutavate teenuste ja hindade näol, kahjustamata sealjuures lennutranspordi turvalisust või juurdepääsu

telekommunikatsiooniteenustele kõrvalistes piirkondades. See edu on saavutatud tänu Euroopa Liidu tasakaalustatud liberaliseerimispoliitikale, mis mitte ainult ergutab ettevõtjate vahelist konkurentsi, kindlustades nõnda konkurentsivõime ja ökonoomia, vaid tunnistab ka üldist huvi pakkuvate teenuste rolli liidu majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisel. Seetõttu on liberaliseerimine välistatud

põhiteenuste puhul nagu kohustuslik haridus või sotsiaalkindlustus. Komisjon kutsub ka liikmesriike üles moodustama järelevalveüksusi, mis tegeleksid liberaliseeritud turgude reguleerimisega, et hoida ära vahe- ja lõpptarbijale kahjulik tegevus. Seega on avalikkus liberaliseerimispoliitikaga palju võitnud: madalamad hinnad, laiem teenustevalik, efektiivsemad teenused ja tagatud riiklik kontroll.

KAEBUSE ESITAMINE

Euroopa Liidu kodanikuna võib teil tulla argielus ette olukordi, kus on märke konkurentsi kahjustavast tegevusest, nagu näiteks need, mida eelnevalt kirjeldasime: samaaegne ja nähtava põhjuseeta hinnatõus, ühenduse teise liikmesriigi klientide tellimustest keeldumine jne. Kui leiate, et **kokkuvõttes on konkurents selle tulemusel tuntavalt kannatanud**, võite esitada kaebuse.

Kellele kaevata?

Kui oletatav konkurentsi piiramine **mõjutab märgatavalt liikmesriikide vahelist kaubandust**, võite lasta juhtumi lahendada vastavalt ühenduse õigusele, andes sellest teada kas **Euroopa Komisjonile**, kui küsimus näib puudutavat mitut liikmesriiki (või isegi kogu ühendust), või **oma riigi konkurentsiametile või kohtule**, kui küsimus näib puudutavat põhiliselt üht liikmesriiki.

Kui aga on selge, et **piiramine ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust**, peaksite pöörduma ainult **oma riigi konkurentsiameti** või kohtu poole, lähtuvalt **oma riigi konkurentsiseadusest**.

Kuidas teavitada juhtumist Euroopa Komisjoni?

Kui olete vastanud eelnimetatud küsimustele, siis mida te võite teha? Põhimõtteliselt on teil kaks võimalust.

1. Võite pöörduda isiklikult Euroopa või oma riigi ametiasutuste poole. Ikkagi on oht, et teie kaebuse näol on tegemist üksikjuhtumiga ja komisjon ei näe piisavat ühenduse huvi menetluse jätkamiseks.

2. Võite teatada probleemist tarbijaorganisatsioonile. Kui konkurentsi piiramine mõjutab märgatavalt ühisturgu, siis on tarbijaorganisatsioon tõenäoliselt juba saanud hulga samasuguseid kaebusi või kirju. Sel juhul võib ta võtta kontakti teiste siseriiklike või Euroopa assotsiatsioonidega ning esitada põhistatud kaebuse. Ta võib esitada selle EL tarbijate nimel ja viidata asjaga

seoses ühenduse huvile. Nii üksikisiku kui ametivõimude tegevus on efektiivsem, kui tegutseda kollektiivselt.

Kaebuse esitamisel Euroopa Komisjonile piisab **lihtkirjast**, olgu siis tegemist üksikisiku või kollektiivse kaebusega. See peab sisaldama järgmist informatsiooni:

- kaebuse esitaja nimi ja aadress;
- asjasse puutuva(te) ettevõtja(te) andmed;
- tõendusmaterjal kaebuse esitaja õigustatud huvi kohta nimetatud küsimuses;
- kaebuse aluseks olevate asjaolude selge kirjeldus ja põhjused, mis annavad alust arvata, et kõnesolev tegevus rikub ühenduse konkurentsiseadust.

Missugused meetmed võtab tarvitusele Euroopa Komisjon?

Kui Euroopa Komisjon on saanud kaebuse, võib ta tegutseda kahel viisil.

1. Ta võib leida, et **kaebuses toodud faktid annavad kindla aluse kahtlustada, et tegemist on ebaseadusliku konkurentsivastase tegevusega**, mis rikub Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud konkurentsieeskirju, ja algatada ise menetluse, mille eesmärgiks on teha selgeks, kas selline rikkumine leidis aset või mitte ("omalgatuslik" menetlus). Kui menetluse käigus tuleb ilmsiks, et tegemist on rikkumisega, võtab komisjon pärast nõutud menetlusstaadiumide läbimist vastu otsuse, millega võib keelata kokkulepped, käskida lõpetada seadusevastane tegevus või määrata trahvid.

2. Pärast kaebuse läbivaatamist võib komisjon leida, et **juhtum ei kujuta endast konkurentsieeskirjade rikkumist või ei puuduta piisavalt ühenduse huve**. Sel juhul võib komisjon saata juhtumi liikmesriigi konkurentsiküsimustega tegelevale ametiasutusele, sest kohalikul tasandil on tegevuse mõju rohkem tunda ja siseriiklikud riigiasutused võivad tahta küsimusega edasi tegeleda.

KONKURENTSI KÜSIMUSTEGA TEGELEVAD ASUTUSED

Euroopa Komisjon
Konkurentsi
peadirektooraat

B-1049 Brussels
Tel. (32-2) 29-91111
Fax (32-2) 29-50138

Siseriiklikud
konkurentsiküsimustega
tegelevad asutused

Konkurentsiamet

Kohtu 8,
15184 Tallinn
Tel: +(372) 6 113 942
Fax: +(372) 6 113 943
E-mail: compet@konkurentsiamet.ee

Konkurentsi ja riigiabi talitus,
finantsteenuste osakond
Rahandusministeerium

Suur-Ameerika 1
Tallinn 15006
Estonia
Phone: +372 611 3558
Fax: +372 696 6810
info@fin.ee

INFORMATSIOON KONKURENTSIPOLIITIKA KOHTA

Konkurentsi peadirektooraat (mõnikord lühendatud "DG COMP") reklaamib oma tegevust mitme kanali kaudu.

Väljaanded elektroonilisel kujul

Internetis (<http://europa.eu.int>) võite leida õigusaktid, Euroopa Ühenduste Kohtu ja Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu lahendid, komisjoni otsused, pressiteated, peadirektooraadi infolehe, voliniku artiklid, kõned jms.

Väljaanded paberkandjal

Euroopa Ühenduste Teataja

Üldaruanne Euroopa Liidu tegevuse kohta

Iga-aastane konkurentsipoliitika aruanne

Ülevaade riigiabist Euroopa Liidus

Konkurentsipoliitika infoleht, mida annab välja konkurentsi peadirektooraat

Need väljaanded on müügil:

Euroopa Ühenduste

Ametlike Väljaannete Talitus

L-2985 Luksemburg

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(Estonian Chamber of Commerce and Industry)

Toom-Kooli 17

EE-10130 Tallinn

Tel. (372) 646 02 44

Fax (372) 646 02 45

E-mail: einfo@koda.ee

URL: <http://www.koda.ee>

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy
Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 538 43 08
Tel. (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: <http://www.jain-de-lannoy.be>

**La librairie européenne/
De Europese Boekhandel**
Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@lbeurop.be
URL: <http://www.lbeurop.be>

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad
Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84
E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S
Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 68
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: <http://www.schultz.dk>

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH
Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-Mail: vertreib@bundesanzeiger.de
URL: <http://www.bundesanzeiger.de>

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eltherothodakis SA
International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3/4/5
Fax (30-1) 325 84 39
E-mail: elebooks@netor.gr
URL: [http://www.hellanet.gr](mailto:elebooks@hellanet.gr)

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado
Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34) 915 38 21 11 (libros)
Tel. (34) 915 84 17 15 (suscripción)
Fax (34) 915 38 21 21 (libros),
Tel. (34) 915 84 17 14 (suscripción)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: <http://www.boe.es>

Mundi Prensa Libros, SA

Cataluña, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 36 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensa.es
URL: <http://www.mundiprensa.com>

FRANCE

Journal officiel
Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tel. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00
E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
URL: <http://www.journal-officiel.gouv.fr>

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop
270 Lower Rathmines Road
Dublin 6
Tel. (353-1) 496 73 98
Fax (353-1) 496 02 28
E-mail: hannaas@iol.ie

ITALIA

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39) 055 94 83 1
Fax (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: <http://www.licosa.com>

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARL
5, rue Rafflaesen
L-2411 Luxembourg
Tel. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mail@ml.lu
URL: <http://www.ml.lu>

NETHERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers
Christoffel Plantinstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: <http://www.sdu.nl>

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª
Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351) 214 95 87 87
Fax (351) 214 98 02 55
E-mail: db@lp.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA

Sector de Publicações Oficiais
Rua da Escola Politécnica, 135
P-1250-100 Lisboa Codex
Tel. (351) 213 94 57 00
Fax (351) 213 94 57 50
E-mail: spoce@incm.pt
URL: <http://www.inc.mpt>

SUOMI/FINLAND

**Akateeminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**
Keskuskatu 1/Centralgatan 1
P.O. Box 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P.O. Box (358-9) 121 44 18
E-Mail: sp@akateeminen.com
URL: <http://www.akateeminen.com>

SVERIGE

BTJ AB

Traktorvägen 11-13
S-221 82 Luma
Tlf. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btj@pub@btj.se
URL: <http://www.btj.se>

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd

Customer Services
PO Box 29
Norwich NR3 1GN
Tel. (44) 870 60 05-522
Fax (44) 870 60 05-533
E-mail: book.orders@theso.co.uk
URL: <http://www.itsofficial.net>

ÍSLAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skiógvordugst, 2
E-101 Reykjavík
Tel. (354) 552 55 40
Fax (354) 552 55 60
E-mail: bokabud@sinmet.is

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz

c/o OSEC Business Network Switzerland
Stampfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: <http://www.osec.ch/eics>

BALGARIA

Europress Euromedia Ltd

58, blvd Vitocha
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbx.oi.bg
URL: <http://www.europress.bg>

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

PO Box 21455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 88 97 52
Fax (357-2) 66 10 44
E-mail: demetrap@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-10130 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: emho@koda.ee
URL: <http://www.koda.ee>

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 481 94 11
Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Szt. István krt.12
II. emelet 1/A
PO Box 1039
H-1137 Budapest
Tel. (36-1) 329 21 70
Fax (36-1) 349 20 53
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: <http://www.euroinfo.hu>

MALTA

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 69 99
E-mail: gwirth@usa.net

NORGE

Swets Blackwell AS

Hans Nielsen Hauges gt. 39
Boks 4001 Nydalen
N-0423 Oslo
Tel. (47) 23 40 00 00
Fax (47) 23 40 00 01
E-mail: info@no.swetsblackwell.com
URL: <http://www.swetsblackwell.com,no>

POLSKA

Ars Polona

Krakowskie Przedmiescie 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia

Str.Dionisie Lupu nr. 65, sector 1
RO-70184 Bucuresti
Tel. (40-1) 315 44 03
Fax (40-1) 312 96 46
E-mail: euromedia@mailcity.com

SLOVAKIA

Centrum VTI SR

Nám. Slobody, 19
SK-61223 Bratislava
Tel. (421-7) 54 41 83 64
Fax (421-7) 54 41 83 64
E-mail: europ@btb1.sltk.stuba.sk
URL: <http://www.sltk.stuba.sk>

SLOVENIJA

GV Zaloza

Dunajska cesta 5
SI-1000 Ljubljana
Tel. (386) 613 09 1804
Fax (386) 613 09 1805
E-mail: europ@gvstnik.si
URL: <http://www.gvzaloza.si>

TÜRKIYE

Dünya Infotel AS

100, Yil Mahallesi 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 629 46 89
Fax (90-212) 629 46 27
E-mail: aktuel.info@dunya.com

ARGENTINA

World Publications SA

Av. Corboba 1877
C1120 AAA Buenos Aires
Tel. (54-11) 48 15 81 56
Fax (54-11) 48 15 81 56
E-mail: wpbooks@infovia.com.ar
URL: <http://www.wpbooks.com.ar>

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
Abbotsford, Victoria 3067
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

BRESIL

Livraria Camões

Rua Bittencourt da Silva, 12 C
CEP
20043-900 Rio de Janeiro
Tel. (55-21) 262 47 76
Fax (55-21) 262 47 76
E-mail: livraria.camoes@incm.com.br
URL: <http://www.inc.com.br>

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.

3020, chemin Sainte-Foy
Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
Tel. (1-418) 745 26 65
Tel. (1-418) 658 37 63
Fax (1-800) 567 54 49
E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd

5369 Chemin Canotek Road, Unit 1
Ottawa, Ontario K1J 9J3
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 60
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
URL: <http://www.renoufbooks.com>

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 392 69 19
Fax (20-2) 393 97 32
E-mail: inquiry@meobserver.com
URL: <http://www.meobserver.com>

MALAYSIA

EBIC Malaysia

Suite 45.02, Level 45
Plaza MBI (Letter Box 45)
8 Jalan Yap Kwan Seng
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 21 62 92 98
Fax (60-3) 21 62 61 98
E-mail: ebic@tm.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa México, SA de CV

Río Pánico, 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 Mexico, DF
Tel. (52-5) 533 56 58
Fax (52-5) 514 67 89
E-mail: 1015455.2361@compuserve.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce in South Africa

PO Box 781738
2146 Sandton
Tel. (27-11) 884 39 52
Fax (27-11) 883 75 53
E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

The Korean Union Chamber of Commerce in Korea

5th Fl. The Shilla Hotel
202, Jangchung-dong 2 Ga, Chungku
Seoul 100-392
Tel. (82-2) 53-5631-04
Fax (82-2) 53-5635-66
E-mail: euick@euick.org
URL: <http://www.euick.org>

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka

Trans Asia Hotel
115 Sir Chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel. (94-11) 074 71 50 78
Fax (94-11) 44 87 79
E-mail: ebic@slnet.lk

TAI'WAN

Tycoon Information Inc

PO Box 81-466
105 Taipei
Tel. (886-2) 87 12 88 86
Fax (886-2) 87 12 47 47
E-mail: eu@tpu@msc1.hinet.net

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611 F Assembly Drive
Lanham MD 20706-4391
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: <http://www.bernan.com>

ANDERE LÄNDER

OTHER COUNTRIES

AUTRES PAYS

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix
Office for Official Publications of the European Communities
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. (352) 29 29-4255
Fax (352) 29 29-42758
E-mail: info-info-opoca@cec.eu.int
URL: <http://publications.eu.int>

EUROOPA ÜHENDUSTE
AMETLIKE VÄLJAANNETE TALITUS

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-894-3340-X

9 789289 433402 >